C/2025/766

11.2.2025

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι τομεακές βιομηχανικές πολιτικές που υποστηρίζουν μεγαλύτερη στρατηγική αυτονομία

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(C/2025/766)

Εισηγητής: **Alain COHEUR**

Συνεισηγητής: **Antonello PEZZINI**

Σύμβουλος	Giannino BERNABEI (για τον συνεισηγητή, Κατ. 1)
Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	18.1.2024
Νομική βάση	Άρθρο 52 παράγραφος 2 του Εσωτερικού Κανονισμού
Αρμόδιο όργανο	Συμβουλευτική Επιτροπή Βιομηχανικών Μεταλλαγών
Έγκριση από το τμήμα	5.11.2024
Έγκριση από την Ολομέλεια	4.12.2024
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	592
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	189/3/3

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Σε συνέχεια των προηγούμενων γνωμοδοτήσεών της, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) έχει καταδείξει την ύπαρξη κοινών κινδύνων σε πολύ διαφορετικούς βιομηχανικούς τομείς. Αν και οι απαντήσεις ενδέχεται συχνά να είναι πανομοιότυπες, θα πρέπει ωστόσο να είναι ειδικού σκοπού. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επανεξετάσει επειγόντως τις αναλύσεις και προοπτικές της βιομηχανικής πολιτικής μέσω αναλύσεων προοπτικών με στόχο την ανάκτηση της ανταγωνιστικής θέσης παγκοσμίως.

1.2. Η ΕΟΚΕ εισηγείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εφαρμόσει ταχέως μέτρα ειδικού σκοπού για να παράσχει υποστήριξη στους διάφορους στρατηγικούς τομείς, όπως η χημεία, η μεταλλουργία και η κυβερνοασφάλεια.

1.3. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, η ενιαία αγορά πρέπει να διασφαλίζει μεγαλύτερη αυτονομία έναντι της εξωτερικής εξάρτησης στις αλυσίδες εφοδιασμού, των διαδικασιών και των προϊόντων, αλλά και να στρέψει τα 450 εκατομμύρια των καταναλωτών της προς τα ευρωπαϊκά προϊόντα μέσω του καθορισμού προτύπων βιωσιμότητας, κυκλικότητας και αποτυπώματος άνθρακα, επιτρέποντας έτσι στην ενιαία αγορά να ενισχύσει περαιτέρω την αποδοχή της.

1.4. Για να αντιστραφεί η παρακμή της βιομηχανίας, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι επιχειρήσεις είναι απαραίτητο να έχουν πρόσβαση σε τραπεζικά ιδρύματα που υποστηρίζουν τη βιομηχανική πολιτική που εδράζεται στην περιοχή μας, σε ολοένα και πιο ειδικευμένους εργαζομένους και σε πανεπιστημιακά κέντρα που προωθούν την καινοτομία και την έρευνα για τη δημιουργία των θέσεων εργασίας του μέλλοντος.

1.5. Στον τομέα των χημικών προϊόντων, η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη να αυξηθούν οι εταιρικές σχέσεις για την τόνωση της καινοτομίας και των επενδύσεων, να επιστρέψει η χημική βιομηχανία και να δημιουργηθούν κέντρα λήψης αποφάσεων σε ευρωπαϊκό έδαφος, να τυποποιηθούν τα πρότυπα ποιότητας για τα πλαστικά απόβλητα που έχουν υποβληθεί σε διαλογή/προεπεξεργασία, καθώς και να δημιουργηθεί μια ενιαία και ανοιχτή δευτερογενής αγορά για τη διασφάλιση της συνεχούς προμήθειας πλαστικών αποβλήτων για τη λειτουργία μονάδων χημικής ανακύκλωσης.

1.6. Στον τομέα της κυβερνοασφάλειας, για να αντιμετωπιστούν οι απειλές η ΕΟΚΕ συνιστά να θεσπιστεί ενισχυμένο και διαρκούς ισχύος πλαίσιο, καθώς και να αναπτυχθούν προγράμματα προληπτικής τεχνικής βοήθειας στα οποία θα μπορούν να συμμετέχουν όλες οι επιχειρήσεις.

1.7. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η περαιτέρω εξασθένηση της μεταλλουργικής βιομηχανίας θα είναι απαράδεκτη, καθώς απειλεί να υπονομεύσει σοβαρά τη στρατηγική αυτονομία μας, το σύνολο των τομέων της βιομηχανίας μας (σιδηροδρομική, πυρηνική, ναυπηγική, διαστημική, αυτοκινητοβιομηχανία, άμυνα κλπ.) και, κατά συνέπεια, το βιομηχανικό μας μέλλον. Περισσότερο από ποτέ, η Ευρώπη πρέπει να θεσπίσει βιομηχανική συμφωνία για την ενίσχυση τόσο της Πράσινης Συμφωνίας όσο και του σχεδίου δράσης της για την κυκλική οικονομία, να ενισχύσει τις βιομηχανικές της συμμαχίες στη μεταλλουργία μέσω σημαντικών έργων κοινού ενδιαφέροντος και να εκβιομηχανίσει εκ νέου πολυάριθμες εγκαταλελειμμένες περιοχές με σκοπό την αναδημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας κατά τόπους.

2. **Γενικές παρατηρήσεις**

2.1. Αντιμέτωπη με παρατεταμένες κρίσεις, η Ευρώπη συνειδητοποίησε ότι είναι απαραίτητο να αντιδράσει στις στρατηγικές εξαρτήσεις και τις διαρθρωτικές αδυναμίες της. Η στρατηγική αυτονομία μπορεί να επιτευχθεί μόνο εάν οι βασικές και οι στρατηγικές βιομηχανίες, συμπεριλαμβανομένων όσων καταναλώνουν μεγάλη ποσότητα ενέργειας και υδάτων, παραμείνουν και επενδύσουν στην Ευρώπη.

2.2. Η αναξιοπιστία των παγκοσμιοποιημένων δικτύων και η ανάγκη για αυξημένη ασφάλεια των αλυσίδων εφοδιασμού γεννούν οικονομική και επιχειρησιακή ανάγκη. Η επιδείνωση του γεωπολιτικού πλαισίου και του πλαισίου ασφάλειας, καθώς και τα μέτρα που λαμβάνονται από ορισμένες τρίτες χώρες, έχουν δημιουργήσει τις προϋποθέσεις οιονεί μονοπωλίου όσον αφορά τις πρώτες ύλες, ως αποτέλεσμα των μαζικών επιδοτήσεων παραγωγής που προκαλούν στρέβλωση του εμπορίου και αθέμιτο ανταγωνισμό.

2.3. Περισσότερο από ποτέ, οι καταναλωτές τείνουν να προτιμούν υγιεινά, βιώσιμα και τοπικά προϊόντα με υψηλότερες απαιτήσεις όσον αφορά την εγγύτητα και την ιχνηλασιμότητα, γεγονός που συνηγορεί επίσης υπέρ της επανεγκατάστασης της παραγωγής στην Ευρώπη. Οι βιομηχανικοί μας τομείς μπορούν να συμβάλουν καθοριστικά στη μετάβαση της οικονομίας.

2.4. Η παρούσα γνωμοδότηση καταδεικνύει τη σημασία ορισμένων τομέων για την επίτευξη στρατηγικής αυτονομίας και το πώς οι τομεακές βιομηχανικές πολιτικές μπορούν να τους στηρίξουν. Πολλοί τομείς είναι ζωτικής σημασίας για την αυτονομία μας. Προκειμένου να ολοκληρωθεί το όραμα που αναπτύσσεται στη γνωμοδότηση με θέμα «Προς μια πιο ανθεκτική, ανταγωνιστική και βιώσιμη Ευρώπη» ([1]), επιλέχθηκαν οι τομείς των χημικών προϊόντων, της κυβερνοασφάλειας και της μεταλλουργίας, υπό το πρίσμα της συνολικής προσέγγισης που καθορίστηκε στις Βερσαλίες και στη Γρανάδα και στη συνέχεια συζητήθηκε εκ νέου στο πλαίσιο της Διακήρυξης της Αμβέρσας της 4ης Μαρτίου 2024 ([2]).

2.5. Στο σχέδιο δράσης για τη βιομηχανία πρέπει να δίνεται η δυνατότητα να επανεξετάζονται οι τομεακές βιομηχανικές στρατηγικές μας ώστε να ανταποκρίνονται στις μεταβάσεις και τις προκλήσεις στις οποίες πρέπει να αντεπεξέρχονται. Για τις βιομηχανίες μας, βασικές επιταγές είναι οι εξής:

— διασφάλιση της πρόσβασης σε κρίσιμες πρώτες ύλες ([3])·

— διοίκηση των επιχειρήσεων με αποδοτικό τρόπο όσον αφορά τους ανθρακούχους και τους υδάτινους πόρους ([4]) για τη διαχείριση της κομβικής σχέσης ενέργειας, νερού και κρίσιμων πρώτων υλών·

— ενσωμάτωση της προόδου που σχετίζεται με την ψηφιοποίηση ([5])·

— πρόσβαση σε χρηματοδοτικούς πόρους και

— διαθεσιμότητα ειδικευμένου εργατικού δυναμικού, προγραμμάτων συνεχούς επιμόρφωσης και μετεκπαίδευσης, με ιδιαίτερη προσοχή στις ΜΜΕ, ιδίως μέσω της θέσπισης ενός χάρτη πορείας για τον άνθρωπο και την κοινωνία ([6]).

([1]) ΕΕ C, C/2024/4062, 12.7.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/4062/oj.
([2]) https://cms.antwerp-declaration.eu/uploads/declaration.pdf.
([3]) ΕΕ C 349 της 29.9.2023, σ. 142.
([4]) ΕΕ C, C/2024/4062, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4062/oj, και γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ ΕΕ C, C/2024/4659, 9.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4659/oj.
([5]) ΕΕ C, C/2024/4062, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4062/oj.
([6]) ΕΕ C, C/2024/4659, 9.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4659/oj.

2.6. Για να διατηρηθεί η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων σε ένα πλαίσιο ενίοτε αθέμιτου ανταγωνισμού από πλευράς των ανταγωνιστών τους, η ενιαία αγορά πρέπει να αναζωογονηθεί, όπως προτείνεται στην έκθεση Letta και στην έκθεση Draghi, να προαχθεί η έρευνα αιχμής και η καινοτομία σε τομείς όπως η τεχνητή νοημοσύνη, οι κβαντικές τεχνολογίες, η βιοτεχνολογία, τα προηγμένα υλικά, οι τεχνολογίες μηδενικών καθαρών εκπομπών, και να βελτιωθούν οι αλυσίδες εφοδιασμού και μεταφορών, με παράλληλη διευκόλυνση της πρόσβασης σε πιστώσεις.

2.7. Αυτά τα τεράστια ζητήματα ανακύπτουν σε μια εποχή κατά την οποία οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν τη σοβαρότερη οικονομική ύφεση εδώ και μια δεκαετία, με τη ζήτηση να μειώνεται, το κόστος παραγωγής να αυξάνεται και τις επενδύσεις να μεταφέρονται σε άλλες περιοχές. Περισσότερο από ποτέ, οι επιχειρήσεις χρειάζονται επειγόντως σαφήνεια, προβλεψιμότητα και εμπιστοσύνη στην Ευρώπη και τη βιομηχανική τομεακή πολιτική της.

2.8. Ως πρωτοπόρες στη δράση για το κλίμα, οι επιχειρήσεις μας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δραστηριοποιούνται σε στρατηγικούς τομείς, θα μπορούσαν να βρεθούν σε μειονεκτική ανταγωνιστική θέση λόγω αυστηρότερων περιβαλλοντικών προτύπων σε σύγκριση με άλλους παγκόσμιους παράγοντες. Για την αντιμετώπιση αυτής της πιθανότητας, ο βιομηχανικός τομέας δύναται να τύχει ίσης μεταχείρισης με τους ανταγωνιστές του μέσω της εφαρμογής μέτρων πολιτικής ικανών να μειώσουν τον κίνδυνο διαρροής άνθρακα και, ταυτόχρονα, να ανοίξουν το δρόμο για την βιομηχανική τεχνολογική υπεροχή.

2.9. Η μετάβαση σε μια βιώσιμη οικονομία προσφέρει στην ΕΕ την ευκαιρία να αναλάβει ηγετικό ρόλο σε αναδυόμενους τομείς καθαρών τεχνολογιών, και αποτελεί καταλυτικό παράγοντα για τον εκσυγχρονισμό της βιομηχανίας της. Δύο από τις ευκαιρίες που ανοίγονται αποσκοπούν στην τεχνολογική υπεροχή στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της αποδοτικής χρήσης των υδάτων και στην υλοποίηση μιας πιο κυκλικής οικονομίας.

3. **Ανθεκτικοί και ανταγωνιστικοί βιομηχανικοί τομείς**

3.1. Για τους βιομηχανικούς τομείς, τα ζητούμενα συνίστανται στα εξής:

— στην προσαρμογή της ικανότητάς τους να αντεπεξέρχονται στις νέες επιταγές που απορρέουν από την ανταγωνιστικότητα και να επιδεικνύουν μεγαλύτερη ανθεκτικότητα,

— στην απορρόφηση των κραδασμών και στην ευέλικτη απόκριση σε μεταβαλλόμενες απαιτήσεις της αγοράς,

— στη χάραξη πορείας όχι μόνο με γνώμονα τα κριτήρια κόστους, αλλά με συνεκτίμηση αυτών των υπηρεσιών και της ποιότητας, της προστασίας του περιβάλλοντος και της διατήρησης του ανθρώπινου δυναμικού (ποιοτικές θέσεις εργασίας),

— στη βελτίωση των επιδόσεών τους όσον αφορά τη χρήση ενέργειας και υλικών, με τη βελτιστοποίηση παράλληλα της ανταγωνιστικότητάς τους στις παγκόσμιες αγορές,

— στη διατήρηση σημαντικού επιπέδου επενδύσεων στην τεχνολογική καινοτομία,

— καθώς και στη διευκόλυνση της πρόσβασης σε ενωσιακά και εθνικά κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών.

3.2. Για τον σκοπό αυτόν, οι επιχειρήσεις χρειάζεται να έχουν πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που θα υποστηρίζουν την ευρωπαϊκή βιομηχανική πολιτική. Η διαθεσιμότητα χρηματοδότησης από τον ιδιωτικό τομέα και τις τράπεζες θα είναι καθοριστική. Παρά τα υψηλά επίπεδα χρέους και πληθωρισμού που περιορίζουν τα περιθώρια ελιγμών του, ο δημόσιος τομέας πρέπει να συνεχίσει να διευκολύνει ουσιωδώς τη χρηματοδότηση, αλλά θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιούνται πόροι του ιδιωτικού τομέα, με τη διοχέτευση των αποταμιεύσεων των νοικοκυριών —κατά περίπτωση— σε πιο επικερδή χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία.

3.3. Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και τα διαρθρωτικά και περιφερειακά ταμεία θα πρέπει να στραφούν προς την ολοκλήρωση και τη δημιουργία, το συντομότερο δυνατόν, ευρωπαϊκών υποδομών παγκοσμίου επιπέδου στους τομείς της ενέργειας, των ψηφιακών υποδομών, των υποδομών δέσμευσης, χρήσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα, και της ανακύκλωσης, καθώς αποτελούν σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. Οι διασυνοριακές μεταφορές πρέπει να αποσυμφορηθούν, να αναπτυχθούν τα διευρωπαϊκά δίκτυα και να αρθούν οι φραγμοί στις άδειες για έργα βιομηχανικού μετασχηματισμού.

3.4. Οι εν εξελίξει μετασχηματισμοί θα απαιτήσουν επίσης σημαντικό αριθμό εργαζομένων με ολοένα περισσότερα προσόντα. Ωστόσο, το εργατικό δυναμικό που διαθέτει προσόντα για εργασία στον τομέα της ανανεώσιμης και ψηφιοποιημένης ενέργειας στην ΕΕ σπανίζει, η τάση για κινητικότητα είναι ενίοτε χαμηλή και οι εργοδότες αντιμετωπίζουν υψηλό ανταγωνισμό από παρακείμενους τομείς δραστηριότητας. Εκτιμάται ότι αυτή η έλλειψη εργατικού δυναμικού θα επιδεινωθεί τόσο στον κλάδο των εργατών όσο και των διευθυντικών στελεχών. Ταυτόχρονα, η ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης συνοδεύεται από ευκαιρίες και ζητούμενα που είναι ακόμη δύσκολο να αξιολογηθούν, καθότι επιτρέπει την υπέρβαση του ανθρώπινου παράγοντα όσον αφορά τα καθήκοντα συλλογής και ανάλυσης δεδομένων ή ακόμη και σύλληψης. Πρόκειται για μια νέα βιομηχανική επανάσταση που απαιτεί ένα νέο πολιτισμικό πλαίσιο και νέες δεξιότητες απαραίτητες για νέες θέσεις εργασίας υψηλής ειδίκευσης.

3.5. Συγκεντρώνοντας τις ανάγκες που εκφράζονται σε τομεακό επίπεδο, είναι σημαντικό να διαμορφωθεί μια ενοποιημένη εικόνα των αναγκών σε δεξιότητες, λαμβάνοντας υπόψη την αντιστροφή της ηλικιακής πυραμίδας, καθώς και την είσοδο και έξοδο από την αγορά εργασίας.

3.6. Εν προκειμένω, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να εκπονήσει αξιόπιστες μελέτες. Θα μπορούσαν να εφαρμοστούν κατά περίπτωση κοινωνικές παρεμβάσεις για την επιτυχία αυτών των μεταβάσεων, προκειμένου να βελτιστοποιηθούν οι θετικοί μετασχηματισμοί και να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές διαταραχές στην κοινωνία. Ταυτόχρονα, πρέπει να αναπτυχθούν τομείς αριστείας προκειμένου να υπάρχει εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό.

3.7. Η εντατικοποίηση του παγκόσμιου ανταγωνισμού που οφείλεται στην ανάδυση νέων οικονομιών προσφέρει ευκαιρίες για περαιτέρω αξιοποίηση του δυναμικού της ενιαίας αγοράς της ΕΕ, της έξυπνης εξειδίκευσης και της διεύρυνσης της συνδεσιμότητας και των παγκόσμιων αλυσίδων αξίας, ωστόσο συνοδεύεται από αυξανόμενο κίνδυνο εκμετάλλευσης των οικονομικών εξαρτήσεων για γεωπολιτικούς σκοπούς και δημιουργίας εξαιρετικά ισχυρών παγκόσμιων μονοπωλίων.

3.8. Για αυτόν τον λόγο, είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα των στρατηγικών οικονομικών πλεονεκτημάτων της ΕΕ, μέσω της προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και των υποδομών ζωτικής σημασίας, προκειμένου να αποφευχθούν εξωτερικές επιβολές και να επανέλθει η ισορροπία στο πεδίο της οικονομικής ισχύος, ώστε να ανακτηθεί η κυριότητα σταθερών και ασφαλών αλυσίδων εφοδιασμού. Η ΕΕ πρέπει να ενισχύσει την ικανότητά της να θέτει κοινούς οικονομικούς στόχους και να ενεργεί με ανεξάρτητο τρόπο.

3.9. Ο συντονισμός των διπλωματικών προσπαθειών είναι αποφασιστικής σημασίας ώστε να διασφαλιστεί ότι η μετάβαση σε μια βιώσιμη οικονομία θα γίνεται σε παγκόσμιο επίπεδο. Η ΕΕ έχει την τεράστια ευκαιρία να αξιοποιήσει και να διατηρήσει την ηγετική της θέση στην κλιματική διπλωματία, υπό την προϋπόθεση ότι θα εξακολουθήσει να λειτουργεί σαν κινητήρια δύναμη της βιώσιμης μετάβασης και να υποστηρίζει ένα παγκόσμιο κίνημα υπέρ της υπεύθυνης αλλαγής.

4. **Ο τομέας των χημικών προϊόντων και των προϊόντων που σχετίζονται με την υγεία**

4.1. Η χημεία συγκαταλέγεται συγχρόνως στους τομείς ζωτικής σημασίας για τη στρατηγική αυτονομία και σε εκείνους που πλήττονται περισσότερο από την πτώση της βιομηχανικής δραστηριότητας, λόγω της επιβράδυνσης της παγκόσμιας οικονομίας, της συρρίκνωσης των τοπικών αγορών και της απώλειας ανταγωνιστικότητας λόγω των αυξημένων τιμών της ενέργειας και των πρώτων υλών στην Ευρώπη. Μόνον οι τομείς της χημείας που σχετίζονται με την υγεία και ιδίως με τα φαρμακευτικά προϊόντα αντέδρασαν στην κατάσταση αυτή.

4.2. Η ευρωπαϊκή χημική βιομηχανία πρέπει να στραφεί προς την κλιματική ουδετερότητα· διαδραματίζει καίριο ρόλο στη διαχείριση των μεταλλαγών σε πολλούς βιομηχανικούς τομείς. Η ΕΕ πρέπει να διατηρήσει ισορροπία μεταξύ των φιλοδοξιών της για το περιβάλλον και της ανταγωνιστικότητας, διασφαλίζοντας ότι η νομοθεσία της για τα χημικά προϊόντα θα είναι αποτελεσματική και θα προωθεί την καινοτομία και ότι η προσέγγισή της θα βασίζεται στον κίνδυνο και όχι σε ευρείες απαγορεύσεις προϊόντων, χρησιμοποιώντας «κανονιστικά δοκιμαστήρια» όπου χρειάζεται.

4.3. Η χημική ανακύκλωση δεν είναι επί του παρόντος επαρκώς ανεπτυγμένη λόγω της έλλειψης κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου. Το πλήρες δυναμικό της χημικής ανακύκλωσης θα πρέπει να αξιοποιηθεί μέσω μέτρων που θα προάγουν την καινοτομία, μέσω της εφαρμογής ισότιμων όρων ανταγωνισμού, αλυσίδων ανακύκλωσης, καθώς και καθαρών διαύλων για την «ανάκτηση» πλαστικών μετά τη χρήση, τα οποία διαφορετικά θα εξάγονταν, θα αποτεφρώνονταν, θα απορρίπτονταν σε χώρους υγειονομικής ταφής ή θα είχαν σπαταληθεί.

4.4. Είναι απαραίτητη η θέσπιση ενωσιακών κανόνων για τη στήριξη της χημικής ανακύκλωσης ως συμπληρωματικής λύσης έναντι της μηχανικής ανακύκλωσης, ώστε να προσελκύονται επενδύσεις σε αυτές τις τεχνολογίες και να βοηθηθεί η ΕΕ να επιτύχει τους στόχους της όσον αφορά το ανακυκλωμένο περιεχόμενο. Η μέθοδος του ισοζυγίου μάζας, που καθιστά δυνατή τη σταδιακή αντικατάσταση ενός ποσοστού της περιεκτικότητας σε (μη ανανεώσιμα) ορυκτά καύσιμα με προϊόντα από κυκλικούς πόρους, είναι σημαντική.

4.5. Προκειμένου να διασφαλιστεί η εντατικοποίηση και η πλήρης ανάπτυξη της χημικής ανακύκλωσης, είναι αναγκαίο να αναληφθεί δράση σύμφωνα με κατευθυντήριες αρχές όπως:

— η αύξηση της συνεργασίας βάσει εταιρικών σχέσεων για την τόνωση της καινοτομίας και των επενδύσεων, όπως η Συμμαχία για την Ανακύκλωση των Πλαστικών,

— η επανεγκατάσταση της χημικής βιομηχανίας και η εγκατάσταση των κέντρων λήψης αποφάσεων στο ευρωπαϊκό έδαφος,

— η τυποποίηση των προτύπων, για μια διαφανή προσέγγιση ισοζυγίου μάζας, με πρότυπα ποιότητας για τα πλαστικά απόβλητα που έχουν υποστεί διαλογή/προεπεξεργασία, με παράλληλη χρήση αναλύσεων κύκλου ζωής για τη μέτρηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων,

— η δημιουργία ενιαίας και ανοικτής δευτερογενούς αγοράς για τη διασφάλιση του συνεχούς εφοδιασμού με πλαστικά απόβλητα, ώστε να λειτουργούν τα εργοστάσια χημικής ανακύκλωσης.

4.6. Για τα προϊόντα που σχετίζονται με την υγεία, η βιοτεχνολογία και η βιοπαραγωγή διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη χημική βιομηχανία και προσφέρουν πολλές ευκαιρίες για την ανάπτυξη βιώσιμων προϊόντων υψηλών επιδόσεων, ενισχύοντας παράλληλα τη στρατηγική αυτονομία ([7]).

4.7. Ο τομέας της υγείας και ο φαρμακευτικός τομέας θα πρέπει να ενθαρρυνθούν, μεταξύ άλλων με μια φιλόδοξη νομική πράξη για τα φάρμακα κρίσιμης σημασίας, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ευρωπαϊκές εξαρτήσεις και να ενισχυθούν η κυριαρχία, η ανθεκτικότητα και η ικανότητά μας να καινοτομούμε και να παράγουμε ([8]).

5. **Ο τομέας της κυβερνοασφάλειας**

5.1. Το βιομηχανικό διαδίκτυο των πραγμάτων αποτελεί σημαντική συνιστώσα της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης (ή «Βιομηχανία 4.0»), η οποία ενσωματώνει πολλές έννοιες και τεχνολογίες, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, το υπολογιστικό νέφος και η επαυξημένη πραγματικότητα, αλλά δεν προστατεύεται επαρκώς και παραμένει δύσκολο να ελεγχθεί.

5.2. Στον ψηφιακό τομέα, πέρα από τις προτεραιότητες τυποποίησης των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας για την ψηφιακή ενιαία αγορά, αναγνωρίζεται, στο ψηφιακό θεματολόγιο της ΕΕ, στη στρατηγική για τα δεδομένα και στην ευρωπαϊκή πράξη για την τεχνητή νοημοσύνη, η σημασία της έγκρισης προτύπων για την επόμενη γενιά τεχνολογιών, και έχει τεθεί σε εφαρμογή στρατηγική τυποποίησης.

5.3. Ορισμένες εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης μπορούν να αποτελέσουν απειλή για τα δικαιώματα των πολιτών και τη δημοκρατία, είτε πρόκειται για συστήματα βιομετρικής κατηγοριοποίησης που χρησιμοποιούν ευαίσθητα χαρακτηριστικά, είτε για αδιάκριτη ανάκτηση εικόνων προσώπου από το διαδίκτυο, αλληλουχίες βιντεοεπιτήρησης για τη δημιουργία βάσεων δεδομένων αναγνώρισης προσώπου, αναγνώριση συναισθημάτων στον χώρο εργασίας και σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, κοινωνική βαθμολόγηση ή συστήματα τεχνητής νοημοσύνης που χειραγωγούν την ανθρώπινη συμπεριφορά. Για όλα αυτά απαιτείται ένα ενισχυμένο και συνεχούς ισχύος πλαίσιο.

5.4. Στον τομέα της κυβερνοασφάλειας, η ΕΕ αντιμετωπίζει αυξανόμενους κινδύνους και πολύπλοκες απειλές. Για να διορθωθεί ο υφιστάμενος κατακερματισμός και να προαχθεί η ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, είναι σημαντικό να αναπτυχθεί ο συντονισμός και να ανταλλάσσονται πληροφορίες σχετικές με επιθέσεις εναντίον τους, παρά τον ευαίσθητο χαρακτήρα των πληροφοριών που αφορούν την εθνική ασφάλεια.

5.5. Τα κράτη μέλη πρέπει να διενεργούν συνεχή αξιολόγηση κινδύνου αναφορικά με τις υποδομές και τα δίκτυα επικοινωνίας της Ευρώπης. Πρέπει να προσδιοριστούν διάφορες απειλές για τα δίκτυα και τις υποδομές επικοινωνιών, όπως το κακόβουλο λογισμικό διαγραφής δεδομένων, οι επιθέσεις λυτρισμικού (ransomwares), οι επιθέσεις στην αλυσίδα εφοδιασμού, οι σωματικές επιθέσεις, οι δολιοφθορές κ.λπ.

5.6. Η συνεχής αλλαγή, η ανωνυμία και η έλλειψη ορίων που χαρακτηρίζουν τον κυβερνοχώρο παρουσιάζουν τόσο ευκαιρίες όσο και κινδύνους για τη λειτουργία της κοινωνίας της πληροφορίας σε ατομικό, κρατικό και διακρατικό επίπεδο. Οι ΜΜΕ αντιμετωπίζουν σοβαρούς κινδύνους κυβερνοασφάλειας και οι κυβερνοεπιθέσεις έχουν συχνά μοιραία για αυτές αποτελέσματα. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να εφαρμοστούν προγράμματα προληπτικής τεχνικής βοήθειας, στα οποία θα μπορούν να έχουν πρόσβαση όλες οι επιχειρήσεις.

([7]) ΕΕ C, C/2024/6026, 23.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6026/oj.

([8]) ΕΕ C, C/2024/1568, 5.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1568/oj, και ΕΕ C, C/2024/3387, 31.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3387/oj.

6. **Η μεταλλουργία**

6.1. Η μεταλλουργία αποτελεί υποτιμημένο διακύβευμα: ο κλάδος αυτός δεν περιορίζεται στην απλή εκμετάλλευση του χάλυβα, αλλά στην πραγματικότητα, δραστηριοποιείται στα ειδικά κράματα για την αεροδιαστημική, στην ηλεκτρονική, στα κτίρια, στην αυτοκινητοβιομηχανία, στα τρένα υψηλής ταχύτητας, στην πυρηνική ενέργεια, χωρίς να υπολογίζονται οι καθημερινές χρήσεις του (μεταλλικά κουτιά αλουμινίου, φορητοί υπολογιστές κ.λπ.).

6.2. Είναι σαφές ότι στον τομέα του χάλυβα πολλά κέντρα λήψης αποφάσεων δεν βρίσκονται πλέον στην Ευρώπη, αλλά στην Ινδία για παράδειγμα, ενώ η έρευνα αιχμής εξακολουθεί να είναι εδραιωμένη στην Ευρώπη. Η προκύπτουσα γεωγραφική και διανοητική απόσταση μεταξύ των κέντρων λήψης αποφάσεων, μεταποίησης και έρευνας συνεπάγεται συχνά την απώλεια μεταλλουργικών δεξιοτήτων.

6.3. Αυτό επιφέρει αλυσιδωτή αντίδραση· ως εκ τούτου, οι πανεπιστημιακές προσπάθειες φθίνουν λόγω της κατάργησης της μεταλλουργίας από τα προγράμματα σπουδών, η εκπαίδευση είναι σε ύφεση, η ελκυστικότητα των βιομηχανικών κλάδων μειώνεται, οι νέοι ερευνητές και μηχανικοί σπανίζουν, οι θέσεις εργασίας συρρικνώνονται, οι μισθοί μειώνονται, το επάγγελμα χάνει την ελκυστικότητά του και ο τομέας καταρρέει, ενώ οι ανάγκες παραμένουν και συνεχίζουν να αυξάνονται με ταχύ ρυθμό.

6.4. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η περαιτέρω εξασθένηση της μεταλλουργικής βιομηχανίας θα είναι απαράδεκτη, καθώς απειλεί να υπονομεύσει σοβαρά τη στρατηγική αυτονομία μας, το σύνολο των τομέων της βιομηχανίας μας (σιδηροδρομική, πυρηνική, ναυτική, διαστημική, αυτοκινητοβιομηχανία, άμυνα κλπ.) και, κατά συνέπεια, το βιομηχανικό μας μέλλον.

6.5. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η νέα βιομηχανική στρατηγική του 2020 έθεσε τα θεμέλια για τη βιομηχανική πολιτική· ωστόσο, περίπου πέντε χρόνια αργότερα, τα πολυάριθμα τρωτά σημεία που εντοπίστηκαν εκείνη την εποχή εξακολουθούν να είναι επίκαιρα και η εφαρμογή των διαρθρωτικών αντιδράσεων καθυστερεί. Περισσότερο από ποτέ, η Ευρώπη πρέπει να θεσπίσει βιομηχανική συμφωνία για την ενίσχυση τόσο της Πράσινης Συμφωνίας όσο και του σχεδίου δράσης της για την κυκλική οικονομία, να ενισχύσει τις βιομηχανικές της συμμαχίες στη μεταλλουργία μέσω σημαντικών έργων κοινού ενδιαφέροντος και να εκβιομηχανίσει εκ νέου πολυάριθμες εγκαταλελειμμένες περιοχές με σκοπό την αναδημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας κατά τόπους.

6.6. Προκειμένου να διασφαλιστούν διέξοδοι και ευκαιρίες για τους ευρωπαϊκούς στρατηγικούς τομείς, κρίνεται επίσης σημαντικό να κατευθυνθούν τα 450 εκατομμύρια των καταναλωτών προς τα ευρωπαϊκά προϊόντα, μέσω του καθορισμού προτύπων βιωσιμότητας, κυκλικότητας και αποτυπώματος άνθρακα που θα επιτρέψουν στην ενιαία αγορά να ενισχύσει τη νομιμοποίησή της.

Βρυξέλλες, 4 Δεκεμβρίου 2024.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Oliver RÖPKE